

ת"צ (ת"א) 13982-05-13 עפר בר נ' כלל חברה לביטוח בע"מ – מה קורה כשיש הסדר פשרה קודם באותו נושא?

השופט ענבר אישר תובענות ייצוגיות בהן נטען כי חברות הביטוח מחשבות את הפרשי הריבית וההצמדה המתווספים לגמולי הביטוח המשולמים בקרות אירוע ביטוחי בחסר.

לפי חוק חוזה ביטוח, גמולי הביטוח צריכים להשתלם בתוספת הפרשי הצמדה מיום קרות אירוע הביטוח וריבית מיום מסירת התביעה. לטענת המבקשים, חברות הביטוח נמנעות, כשיטה, מהוספת הפרשי הצמדה, ואילו את הריבית עליהן לחשב מיום הגשת דרישת התשלום, אף אם זו לא גובתה במסמכים. מנגד, טוענות חברות הביטוח כי הן משלמות הפרשי הצמדה כנדרש וכי המועד הקובע לצורך חישוב הריבית הנו המועד בו נמסר המסמך המהותי האחרון הדרוש לבירור התביעה. באשר להפרשי ההצמדה נקבע כי אף שבחלק מהמקרים שהציגו המבקשים לא שולמו הפרשים אלו, לא עלה בידי המבקשים להוכיח כי מדובר בשיטה או דפוס פעולה המצדיקים אישור תובענה ייצוגית. באשר לריבית, קיבל בית המשפט את עמדתם של המבקשים. נקבע כי מלשונו של חוק חוזה ביטוח עולה כי יום מסירת התביעה ויום השלמת בירור התביעה הם מועדים שונים, כאשר בירור התביעה על ידי המבוטח (לרבות דרישת מסמכים) מתחיל רק לאחר הגשתה. לא בכדי בחר המחוקק לציין כי הריבית תחושב מיום הגשת התביעה ולא מיום שהיו בידי המבוטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו. עמדה פרשנית זו של המבקשים היא גם הרווחת בספרות המקצועית. פרשנותן של המשיבות מעקרת את התמריץ של המבוטח להשלים את בירור החבות מהר ככל שניתן, ובהינתן שמדובר במונח עמום ומעורפל אף מותרת את מועד תחילת החיוב בריבית לשיקול דעתו. לכך יש להוסיף כי ריבית אינה קנס אלא דמי שימוש בכסף בתקופה בה נדחה התשלום.

הסדר פשרה קודם המשליך על הייצוגיות

יצוין כי בהסדר פשרה בתביעה ייצוגית קודמת – הסדר מסיקה (ת"א [מחוזי ת"א] 1425/08, 1351/08, 1781/08, 1649/08) – נקבעה פרשנות התואמת את זו של המבקשות והשופט ענבר בהחלטתו דן ארוכות במשמעויות והבדלים ביניהם. בהקשר זה נקבע כי אין זהות בין הקבוצה עליה חל הסדר מסיקה לקבוצה בבקשה לאישור זו (מבחינת השנים הרלוונטיות) ואין מקום להחיל מעשה בית דין על מי שלא נמנה על הקבוצה עליה חל הסדר הפשרה רק מכח קרבה משפטית. בנוסף, אך לו היה מדובר באותה קבוצה, הגישה המקובלת הנה כי הכרעה בשאלות משפטיות אינה מחייבת את הצדדים בהתדיינויות עתידיות וזאת על מנת שלא למנוע את התפתחותם הטבעית והרצויה של עקרונות משפטיים.

עם זאת ככלל, שכאשר אופן התנהלות נתבע כבר הוסדר בהסדר פשרה בתובענה ייצוגית מוקדמת – אין הצדקה לחשוף אותו לתובענה נוספת באותו נושא אלא אם קיימים לכך טעמים ממשיים ומשמעותיים. זאת על מנת שלא להטיל על הנתבע, שהסתמך על ההסדר המאושר, נטל בלתי מוצדק. על הטעמים המצדיקים את פתיחתו של העניין מחדש ניתן ללמוד, בדרך של קל וחומר, מאלו המצדיקים תקיפה עקיפה של פסק דין שאישר פשרה בתובענה ייצוגית, אשר יש בכוחם להתגבר על עקרון מעשה בית דין. זאת, למשל כאשר הסדר פשרה בתובענה ייצוגית אושר תוך כשל של ממש בייצוג, או מבלי שקוימו כהלכתן הפרוצדורות הדרושות לאישור.

בענייננו, קבע השופט ענבר כי באישור הסדר הפשרה בעניין מסיקה נפלו פגמים מהותיים המצדיקים את אישורן של התובענות חרף ההסדר: זאת החל מכך שהמבקשים לא פרשו בפני ביהמ"ש המשפט את הפסיקה והספרות המשפטית התומכים בעמדתם הפרשנית של המבוטחים, דרך העדר עמדה מטעם היועמ"ש (ככה"נ כיוון שההסכם לא הומצא לו כדין) והמפקח על הביטוח שמטרתן לסייע לביהמ"ש להתמודד עם החסר ביריבות בין הצדדים, העדר פרסום כראוי של ההסכם ומנגנוני אכיפה עליו. כמו כן, לא ברור מה הייתה התועלת למבוטחים מההסכם וביהמ"ש לא דן בשאלת הייצוג ההולך ובחינת הסיכונים והסיכויים שבהמשך ניהול התובענה הייצוגית אל מול יתרונותיו וחסרונותיו של הסדר הפשרה.

לאור זאת אושרה התובענה וכל אחת מהנתבעות חויבה בתשלום הוצאות הבקשות לאישור ושכ"ט בסך 35,400 ₪ אשר יובא בחשבון, במידת הצורך, במסגרת פסק הדין הסופי.

לצפייה בנבו: http://www.nevo.co.il/psika_html/mechozi/ME-13-05-13982-55.htm